

Cirkulärnr: 1991:63
Diariernr: 1991:0968
Handläggare: Laina Kämpe
Mats Söderberg
Avdsek: AK Skol
Datum: 1991-04-23
Mottagare: Skolstyrelsen
Kommunstyrelsen
Kommundelsnämnden
Länsskolnämnden (för kännedom)
Rubrik: Kalkylmodell för beräkning av interkommunala
ersättningar m m läsåret 1991/92
Ersätter: 1990:122
Bilagor: Kalkylmodell för interkommunala ersättningar

Kalkylmodell för beräkning av interkommunala ersättningar m m läsåret 1991/92

KALKYLMODELLEN

Den ändrade ansvarsfördelningen inom skolan innebär för kommunernas del bland annat att det nu finns utrymme för lokala anpassningar och hänsynstaganden.

Kommunförbundet har inte för avsikt att lämna några rekommendationer avseende ersättningsbelopp för olika utbildningar inom kommunernas utbildningsväsende. Däremot har den kalkylmodell förbundet tidigare utarbetat nu anpassats så att hänsyn tas till det nya statsbidragssystemet, effekter av skattereformen och vissa särskilda förhållanden när det gäller personalomkostnader för läroområdet.

HUR SKALL DEN ANVÄNDAS?

Bifogade kalkylmodell har tagits fram för att underlätta för de mottagande kommunerna att göra kalkyler. Med enhetligt upprättade kalkyler blir det dessutom enklare för de sändande kommunerna att granska dem.

Kalkylmodellen är avsedd att användas för att räkna fram förslag till ersättningsbelopp för antingen en hel studieväg eller för en årskurs av en studieväg. Motsvarande beräkningar kan också ske för gren av studieväg.

En av avsikterna med kalkylmodellen är att den skall bygga på gemensamma beräkningsförutsättningar vad gäller personalomkostnader, lokalytor och kapitalkostnader. Kapitalkostnadsberäkningen baseras på den av Kommunförbundet rekommenderade reala annuitetsmetoden. Kommunförbundet kommer årligen att tillhandahålla

- uppgifter för uppräknings av lönekostnader och övriga kostnader
- tabell för beräkning av kapitalkostnader.

REGLER OMKRING ERSÄTTNING OCH MOTTAGANDE

Regeringen har förelagt riksdagen två propositioner. Propositionen Växa med kunskaper (1990/91:85) och propositionen Om vissa skollagsfrågor (1990/91:115). Riksdagen kommer i början av juni att ta ställning till dessa.

Den nya lagstiftningen om gymnasieskolan och vuxenutbildningen träder enligt förslaget i propositionen Växa med kunskaper (1990/91:85) i kraft den 1 juli 1991 men skall gälla först för sådan undervisning som börjar efter den 1 juli 1992. För läsåret 1991/92 skall i princip nuvarande regler gälla. Vissa förändringar föreslås dock om interkommunal ersättning och beslut om mottagande till utbildningen.

När det gäller interkommunal ersättning upphör således nuvarande bestämmelser i 5 kap 15-20 §§ skollagen och 6 kap vuxenutbildningslagen vid utgången av läsåret 1990/91. För läsåret 1991/92 föreslås enligt punkt 5 övergångsreglerna enligt följande:

"En kommun som i sin gymnasieskola eller sin grundvux eller komvux har tagit in en elev från en annan kommun har rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun."

Detta innebär att redan läsåret 1991/92 skall i huvudsak gälla detsamma som följer av de regler som generellt börjar gälla den 1 juli 1992.

När det gäller mottagande av gymnasieelever från annan kommun gäller nuvarande regler läsåret 1991/92 men reglerna om vem som skall besluta om mottagande och vem som skall pröva överklagande ändras eftersom SÖ och länskolnämnderna upphör. Enligt punkt 6 övergångsreglerna föreslås att beslut om mottagande skall fattas enbart av styrelsen för utbildningen i den kommun där mottagande har sökts. Styrelsens beslut om mottagande får av sökanden överklagas till skolväsendets överklagandenämnd. Skyldigheten att inhämta yttrande från hemkommunen gäller alltså.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser behandlas i proposition 1990/91:85 s 177-178 och s 213-216.

I propositionen (1990/91:115) om vissa skollagsfrågor föreslås en regel om interkommunal ersättning för grundskolan efter förebild från de regler om interkommunal ersättning som föreslagits för gymnasieskolan. I 4 kap 8 § föreslås följande bestämmelse:

"En kommun skall i sin grundskola även ta emot en elev för vars grundskoleutbildning kommunen inte är skyldig att sörja, om eleven med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i den kommunens grundskola. En kommun som på grund av sådan skyldighet tar emot en elev har rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun.

Innan kommunen fattar beslut om att för visst läsår ta emot en sådan elev skall den inhämta yttrande från elevens hemkommun, om sådant yttrande inte bedöms som onödigt."

Den nya bestämmelsen träder i kraft den 1 juli 1991. Regleringen om interkommunal ersättning i grundskolan behandlas i proposition 1990/91:115 s 74-75.

UPPLYSNINGAR OCH FRÅGOR

Frågor med anledning av kalkylmodellen kan ställas till Laina Kämpe, tfn 08 - 772 46 37, Mats Söderberg, tfn 08 - 772 46 38 eller Andreas Hagnell, tfn 08 - 772 42 50.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Allmän kommunalpolitik
Skolsektionen

Bertil Andersson

Laina Kämpe

Bilaga

Kalkylmodell för interkommunala ersättningar

Användandet av kalkylmodellen kan ses som en tvåstegsprocess.

I första steget beräknas kostnad per elev baserat på föregående års bokslut (1990) med hjälp av beräkningsunderlag för kalkylmodell (del I).

I andra steget görs en justering till innevarande/kommande års förhållanden. Hänsyn tas därmed till prisförändringar och större elevförändringar (del II).

DEL I IFYLLANDE AV BERÄKNINGSUNDERLAG FÖR KALKYLMODELLEN, ANVISNINGAR OCH DEFINITIONER

1 Grundprincipen för kalkylmodellen

Grundprincipen är att vissa kostnader är gemensamma för skolväsendet i sin helhet i en kommun. Dessa kostnader fördelas på kommunens samtliga skolelever.

Andra kostnader är gemensamma för skolenheten i sin helhet. Sådana kostnader fördelas lika på alla elever vid skolenheten.

Slutligen finns vissa kostnader som kan hänföras till en specifik studieväg (eller gren av studieväg). Dessa kostnader fördelas på det antal elever som utbildas vid studievägen (grenen).

2 Kostnader som är gemensamma för skolväsendet i kommunen skolenheten

* Gemensam administration

Avser kostnader för skolstyrelse, skolkontor och administrativ personal samt del av kommungemensam administration som betjänar skolväsendet, t ex personal- och löneadministration. Kostnaderna för följande befattningar skall ej redovisas här: skolmåltidsintendent, kostkonsulent, skolläkare, skolhälsoassistent, skolpsykolog, skolkurator samt SSA-sekreterare med administrativa uppgifter. Dessa redovisas under respektive verksamhet (se nedanstående avsnitt).

* Skolmåltider

Lönekostnader inklusive administrativ personal, t ex kostkonsulent, skolmåltidsintendent samt kostnader för livsmedel, transporter, material för rengöring, diskmedel, förbrukningsmateriel m m.

* AV-central

Kostnader för egen AV-central eller avgift till AV-central som kommunen är ansluten till.

* Lokal administration

Rektorsområdesadministration, lönekostnader för skolledare exklusive undervisningsskyldighet samt skolvaktmästare, reparatörer m fl. Kostnader för egen intagningsnämnd eller avgift till intagningsnämnd som kommunen är ansluten till.

* Stödåtgärder

Skolhälsovård inklusive personal med administrativa uppgifter.

Skolpsykologverksamhet inklusive skolpsykolog med administrativa uppgifter.

Skolkuratorverksamhet inklusive skolkurator med administrativa uppgifter.

Elevförsäkringar.

Stöd till föreningar.

Personell assistans.

Skolvårdar.

Fritidsledare.

SYO (avser inte insatser inom uppföljningsansvaret).

* Skolbibliotek

Om skolbiblioteket är integrerat med kommun(dels)bibliotek bör skolans andel av kostnaden tas upp.

* Gemensamma lokaler

Enligt beskrivning under avsnitt 3 och 4.

* Personalutbildning/fortbildning

Avser lokal skolutveckling. Kompletteringsfortbildning, studiedagar för lärare och personalutbildning för övrig personal; dock ej handledarutbildning för arbetsplatsförlagd tid.

* Löne- och personalomkostnader

Totala lönekostnader för personal hänförlig till respektive verksamhet. För 1990 beräknades personalomkostnader för personal med kommunalt reglerade tjänster till 42,2 % och för personal med statligt reglerade tjänster till 39,0 %.

3 Kostnader som är specifika för viss studieväg (gren)

* Undervisning

Kostnader hänförliga till läro- och timplanbundna aktiviteter för lärare, skolledares undervisningsskyldighet, YO-veckor och liknande. Statsbidraget till skolan skall ej medräknas, eftersom detta fr o m läsåret 1991/92 utbetalas till elevernas hemkommun. Det utgör därför inte som tidigare en intäkt för skolkommunen.

* Lokaler

Lokaler som är specifika för studievägen (grenen) enligt beskrivning i avsnitt 3 och 4.

* Läromedel

Tryckt material (läroböcker, skön- och facklitteratur, tidningar, tidskrifter, broschyrer och informationsmaterial).

Kopiering inklusive kostnader för kopieringsavtal.

Bild- och ljudmedier.

Förbrukningsmateriel.

Programvara m m.

Studiebesök, kulturaktiviteter, lägerskola och extern medverkan.

Som intäkter redovisas t ex produktionsintäkter.

* Utrustning

Maskiner, verktyg, datorer.

Kapitalkostnaden beräknas enligt den s k reala annuitetsmetoden i bilaga 1.

* Inventarier

Avser kostnader för skolmöbler, elevskåp m m. Avser inte utrustning som anges under Läromedel.

Kapitalkostnaden beräknas enligt den s k reala annuitetsmetoden i bilaga 2.

* Arbetsplatsförlagd utbildning

Ersättning till företag/organisationer, handledarutbildning.

* Övriga kostnader och intäkter

Bland annat avses kostnader och intäkter för elevhem.

4 Hur beräknas elevantalet?

Antalet elever i kommunens skolväsende måste räknas på ett enhetligt sätt. Detta sker i form av årselever. Hur dessa beräknas framgår av detta avsnitt.

- Grundskolan

Medeltalet elever 15 september föregående år (1990) och 15 september året innan (1989).

- Gymnasieskolan

Medeltalet elever 15 januari och 15 september föregående år (1990).

Elever som inte är heltidsstuderande räknas om till årselever enligt följande.

Helt läsår beräknas omfatta 185 dagar (37 veckor). Relationen mellan antalet dagar eleven har skolförlagd utbildning och 185 utgör andelen av en årselev.

Elever inom uppföljningsansvaret skall medräknas när dessa deltar i utbildningsinslag.

- Komvux

Antalet årselever 1990 räknas fram på följande sätt:

Antalet undervisningstimmar multipliceras med det genomsnittliga antalet deltagare per kurs. Produkten divideras med antalet undervisningstimmar för en heltidsstuderande vilket är 720.

Formel:
$$\frac{\text{antal undervisningstimmar} \times \text{genomsnittligt antal deltagare per kurs}}{720} = \text{årselever}$$

- Grundvux och kommunal högskola

Medeltalet elever den 15 januari och 15 september föregående år (1990).

5 Hur beräknas lokalutnyttjande?

Den totala lokalytan beräknas genom att summera ihop studievägens andel av gemensamma lokalytor och studievägens egna specifika lokalytor. Eventuellt förhyrda lokaler skall också ingå.

Gemensamma lokaler är dels gemensamma ytor för hela skolan, dels gemensamma undervisningsytor.

Den lokalyta som är gemensam för hela skolan, dvs aula, matsal, omklädningsrum m fl divideras med skolenhetens samtliga årselever.

Gemensamma undervisningslokaler beräknas schablonmässigt utifrån den andel som den undersökta studievägen disponerar. Om exempelvis teoriundervisningen sker i två klassrum med 5 respektive 3 timmar per vecka blir studievägens andel:

$$\frac{5}{40 \times 60 \text{ kvm}} + \frac{3}{40 \times 30 \text{ kvm}} = 9,8 \text{ kvm.}$$

Utnyttjandetiden beräknas schablonmässigt till 40 timmar per vecka.

Om studievägen utnyttjar många olika klassrum kan ytan beräknas mer schablonmässigt utan fördelning på klassrum.

Med egna lokaler avses sådana som till övervägande del disponeras av den undersökta studievägen, exempelvis verkstadslokaler. Om ytan uppgår till 100 kvm och disponeras 32 timmar per vecka för den aktuella studievägen och 8 timmar för annan verksamhet redovisas 80 kvm som "egen yta" för ifrågavarande studieväg.

Lokalytan divideras med antal årselever på studievägen. Den totala ytan per elev för egna och gemensamma lokaler multipliceras därefter med den beräknade lokalkostnaden per kvm enligt punkt 2.3.

Yta: Med lokalyta avses bruksarea enligt definition i Svensk Standard SS 02 10 50. "Med bruksarea avses area av nyttjandeenheter och gemensamma delar i en byggnad, begränsade av omslutande väggars insidor."

6 Hur beräknas drift- respektive kapitalkostnader för lokaler?

Lokalkostnaden delas upp i driftkostnader respektive kapitalkostnader. I driftkostnader ingår exempelvis uppvärmning, el, fastighetsskötsel, eventuell hyreskostnad för förhyrd lokal, städning och underhåll.

REAL ANNUITET

Kapitalkostnaden beräknas i bilaga 3, enligt den sk reala annuitetsmetoden som Kommunförbundet rekommenderar kommunerna att använda.

Med en nominell kapitalkostnadsmetod belastas investeringen med höga kostnader i början av sin livslängd och låga mot slutet. Fördelen med att använda real annuitet är alltså att vi får en jämnare kostnadsutveckling som grund för interkommunala ersättningar.

Eftersom en skolbyggnad anses ha en livslängd på 33 år måste de investeringar som gjorts under de senaste 33 åren tas upp. Investeringsbeloppen räknas upp med en koefficient till dagens penningvärde enligt förändringar i konsumentprisindex. Den sammanlagda investeringsutgiften multipliceras därefter med annuitetsfaktorn för 33 år. Skolbyggnaden belastas därmed med lika stor kostnad i fast penningvärde under alla år.

Eventuella investeringar i en förhyrd lokal skall också tas upp om dessa finansierats över investeringsbudgeten. I sådana fall divideras kapitalkostnaden med den totala ytan.

Reduceringsfaktorn avses ta hänsyn till den nytta som gymnasiekommunen anses ha då lokalerna utnyttjas även för andra ändamål än gymnasieutbildning. Reduceringsfaktorn är 15 % av lokalkostnaderna.

DEL II UPPRÄKNING AV KALKYLMODELLEN TILL DET AKTUELLA VERKSAMHETSÅRET

Det ifyllda beräkningsunderlaget för kalkylmodell skall nu uppräknas med hänsyn till förändringar mellan kalenderåret 1990 och läsåret 1991/92. För detta finns inget särskilt formulär.

1 Uppräkningsfaktorer

För uppräknning från 1990 års kostnader till verksamhetsåret 1991/92 används uppräkningsfaktorer:

- Höstterminen 1991 räknas halvårskostnaden för kalenderåret 1990 upp med 4,0 %.
- Vårterminen 1991 räknas halvårskostnaden för 1990 upp med 7,5 %.

I uppräkningsfaktorn har hänsyn tagits till förändringar i personalomkostnader och avlyft av mervärdesskatt. Förutsättningen för uppräknningen är att de i mars-april ingångna avtalen accepteras av alla parter. I annat fall återkommer Kommunförbundet med nya uppräkningsfaktorer.

2 Elevförändringar

När större elevförändringar förväntas inför det kommande verksamhetsåret bör en justering av ersättningsnivåerna ske utifrån de nya beräknade kostnaderna per elev.

3 Statsbidraget till skolan

Det nya sektorsbidraget till skolan utbetalas till elevens hemkommun. Därför skall driftbidragen för skolan inte räknas in i kalkylen, utan den totala kostnaden skall utgöra underlag för interkommunal ersättning. (Erhållna investeringsbidrag för lokaler och utrustning skall dock finnas med vid beräkning av kapitalkostnader.) Om driftbidraget tagits med som intäkt i beräkningsunderlaget skall det nu räknas bort.

När dessa tre steg genomförts är kostnadskalkylen anpassad till det kommande verksamhetsåret.

Avslutningsvis lämnas några upplysningar om hur personalomkostnaden respektive skattereformen beräknats i uppräkningsfaktorn.

PERSONALOMKOSTNADER

Totala lönekostnader för personal hänförlig till respektive verksamhet.
Personalomkostnader för annan personal än lärare beräknas fr o m 1 juli 1991 uppgå till 42,5 %.

Under en övergångsperiod kommer ett särskilt statsbidrag avseende lärarområdet att utgå till utgifter för kompletteringspension och vissa andra trygghetsförmåner.

Detta statsbidrag utbetalas till skolhuvudmannen, varför en lägre procentsats skall utgöra underlag för beräkning av personalomkostnader för lärarområdet.

Vad gäller kompletteringspension kommer staten att täcka enbart utbetalningar till pensionärer och inte pensionskostnader för nu arbetande lärare. Mellanskillnaden innebär en uppbyggnad av pensionsskulden i skolkommunen.

Efter en övergångstid kommer det särskilda statsbidraget att schabloniseras och ingå i sektorsbidraget.

Eftersom interkommunal ersättning avses täcka skolkommunens kostnad skall påslag för kompletteringspension medtagas i interkommunala ersättningar. Därmed uppfylls också

kravet på kostnadsneutralitet mellan egen och annan kommuns regi.
Personalkostnadspåslaget för läroområdet uppgår därför till 40,6 % vid beräkning av interkommunal ersättning 1991/92.

SKATTEREFORMENS EFFEKTER

Skattereformen påverkar vissa av de kostnadslag som ingår i interkommunala ersättningar. Detta genom att fr o m 1991-01-01 får kommunen avdragsrätt för mervärdesskatt.

Enligt Kommunförbundets bedömning innebär reformen att skolhuvudmännens bruttokostnader för en utbildningsplats minskar med i genomsnitt 2,5 % pga avlyft motsvarande 1990 års moms nivå. Denna effekt har beaktats vid fastställande av uppräkningsfaktor.